

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

ĐỖ THÀNH LONG

**CHÍNH SÁCH THỨC ĐẨY DOANH NGHIỆP
ĐẦU TƯ CHO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CỦA
MỘT SỐ QUỐC GIA VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2020

**VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI**

ĐỖ THÀNH LONG

**CHÍNH SÁCH THỨC ĐẨY DOANH NGHIỆP
ĐẦU TƯ CHO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CỦA
MỘT SỐ QUỐC GIA VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM**

Ngành: Kinh tế quốc tế

Mã số: 9.31.01.06

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. GS.TS. Nguyễn Quang Thuấn**
- 2. PGS.TS. Đặng Thị Phương Hoa**

HÀ NỘI - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi. Các số liệu thu thập, trích dẫn, xử lý từ các nguồn chính thức và riêng của tác giả. Các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án là trung thực, khách quan. Nội dung luận án không trùng lặp và chưa được công bố trong bất cứ công trình của ai trước đó.

Hà Nội, ngày 25 tháng 11 năm 2020

Tác giả luận án

Đỗ Thành Long

LỜI CẢM ƠN

Luận án được hoàn thành tại Học viện Khoa học Xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, dưới sự hướng dẫn khoa học của GS.TS. Nguyễn Quang Thuấn và PGS.TS. Đặng Thị Phương Hoa. Ngoài những chỉ dẫn về mặt khoa học, các thầy cô còn là động lực lớn giúp tác giả tự tin và say mê nghiên cứu. Tác giả bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và sự kính trọng đối với các thầy cô.

Tác giả cảm ơn lãnh đạo Khoa Kinh tế Quốc tế, Học viện Khoa học Xã hội cùng các thầy cô giáo tham gia giảng dạy đã cung cấp những kiến thức cơ bản, sâu sắc và giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu thực hiện luận án này.

Tác giả bày tỏ lòng biết ơn đến các đồng chí lãnh đạo, các đồng nghiệp nơi tác giả công tác đã tạo mọi điều kiện cho tác giả trong quá trình công tác, học tập, nghiên cứu khoa học để hoàn thành luận án này.

Tác giả chân thành cảm ơn các doanh nghiệp đã cung cấp tài liệu, trả lời phỏng vấn; Cảm ơn các bạn đồng nghiệp, bạn bè, người thân đã động viên, giúp đỡ, tạo điều kiện cho tác giả trong quá trình công tác, học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận án này.

Hà Nội, ngày 25 tháng 11 năm 2020

Nghiên cứu sinh

Đỗ Thành Long

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VỀ CHÍNH SÁCH THÚC ĐẨY DOANH NGHIỆP ĐẦU TƯ CHO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ	11
1.1. Các yếu tố ảnh hưởng đến quyết định đầu tư cho khoa học và công nghệ	11
1.2. Các chính sách thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ	14
1.3. Khoảng trống nghiên cứu cho luận án	20
Chương 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ CHÍNH SÁCH THÚC ĐẨY DOANH NGHIỆP ĐẦU TƯ CHO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ	23
2.1. Vai trò của khoa học và công nghệ đối với tăng trưởng kinh tế	23
2.2. Vai trò của đầu tư từ khu vực doanh nghiệp cho khoa học và công nghệ	26
2.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến đầu tư cho hoạt động khoa học và công nghệ của doanh nghiệp	27
2.3.1. Đặc tính của mỗi doanh nghiệp và ngành công nghiệp	27
2.3.2. Tính cạnh tranh	28
2.3.3. Các chính sách hỗ trợ từ chính phủ	28
2.3.4. Vị trí và cơ hội tiếp cận nguồn tri thức	31
2.3.5. Lan toả tri thức từ hoạt động nghiên cứu và phát triển nước ngoài	32
2.4. Các chính sách thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ	35
2.4.1. Chính sách trọng cung	35
2.4.2. Chính sách trọng cầu	37
2.4.3. Chính sách về các yếu tố phụ trợ	38

2.4.4. Chính sách liên kết các bên trong hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia	43
Chương 3: CHÍNH SÁCH THÚC ĐẨY DOANH NGHIỆP ĐẦU TƯ CHO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CỦA TRUNG QUỐC, HÀN QUỐC VÀ ISRAEL	45
3.1. Kinh nghiệm Trung Quốc	47
3.1.1. Bối cảnh quốc gia.....	47
3.1.2. Quan điểm của nhà nước về việc thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ.....	50
3.1.3. Các chính sách được sử dụng nhằm thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học công nghệ	55
3.2. Kinh nghiệm Hàn Quốc.....	66
3.2.1. Bối cảnh quốc gia.....	66
3.2.2. Quan điểm của nhà nước về việc thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ.....	69
3.2.3. Các chính sách được sử dụng nhằm thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học công nghệ	72
3.3. Kinh nghiệm Israel.....	84
3.3.1. Bối cảnh quốc gia.....	84
3.3.2. Quan điểm của nhà nước về việc thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ.....	86
3.3.3. Các chính sách được sử dụng nhằm thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học công nghệ	89
3.4. Một số bài học chung rút ra từ kinh nghiệm của ba quốc gia	99
Chương 4: CHÍNH SÁCH THÚC ĐẨY DOANH NGHIỆP ĐẦU TƯ CHO KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CỦA VIỆT NAM VÀ MỘT SỐ BÀI HỌC KINH NGHIỆM	106
4.1. Quan điểm và mục tiêu của Nhà nước về thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ.....	106

4.1.1. Hiện trạng hạ tầng và chính sách khoa học và công nghệ	106
4.1.2. Quan điểm và mục tiêu	111
4.2. Các chính sách thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ tại Việt Nam.....	113
4.2.1. Chính sách trọng cung	113
4.2.2. Chính sách trọng cầu.....	118
4.2.3. Chính sách về các yếu tố phụ trợ	119
4.2.4. Chính sách liên kết các bên trong hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia	122
4.3. Đánh giá chính sách thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ tại Việt Nam.....	123
4.3.1. So sánh Việt Nam và các quốc gia tham khảo.....	123
4.3.2. Một số đánh giá từ khảo sát thực tế doanh nghiệp	125
4.3.3. Một số kết quả đã đạt được	132
4.3.4. Một số hạn chế và nguyên nhân.....	133
4.4. Một số bài học kinh nghiệm	135
4.4.1. Bối cảnh trong nước và quốc tế	135
4.4.2. Một số bài học kinh nghiệm để xây dựng chính sách thúc đẩy doanh nghiệp đầu tư cho khoa học và công nghệ	137
KẾT LUẬN	147
DANH MỤC CÔNG TRÌNH ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ.....	151
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	152
PHỤ LỤC	172

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
CNC		Công nghệ cao
CNH		Công nghiệp hóa
CNTT		Công nghệ thông tin
DN		Doanh nghiệp
DNNN		Doanh nghiệp nhà nước
DNVVN		Doanh nghiệp vừa và nhỏ
ĐMCN		Đổi mới công nghệ
ĐMST		Đổi mới sáng tạo
ETRI	Electronics and Telecommunications Research Institute	Viện Nghiên cứu điện tử và viễn thông
FDI	Foreign Direct Investment	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
GDP	Gross Domestic Product	Tổng sản phẩm quốc nội
GNP	Gross National Product	Tổng sản lượng quốc gia
GRI	Government Research Institute	Viện nghiên cứu công lập
HĐH		Hiện đại hóa
HIDZ	High-tech Industrial Development Zone	Khu phát triển công nghiệp công nghệ cao
ICT hoặc CNTT&TT	Information Technology and Communication	Công nghệ thông tin và truyền thông
IIA	Israel Innovation Authority	Cơ quan đổi mới Israel
IMF	International Monetary Fund	Tổ chức tiền tệ thế giới
IPR	Intellectual Property Rights	Quyền sở hữu trí tuệ
KAIST	Korean Advanced Institute of Science and Technology	Viện Nghiên cứu cao cấp về khoa học và công nghệ Hàn Quốc
KIET	Korea Institute of Electronics Technology	Viện Nghiên cứu Công nghệ Điện tử Hàn Quốc
KIST	Korea Industrial Technology	Viện Khoa học và Công nghệ Hàn

Từ viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
	Association	Quốc
KHCN	Science and Technology	Khoa học và công nghệ
KHCNST	Science, Technology and Innovation Policy	Chính sách khoa học và công nghệ sáng tạo
KT-XH		Kinh tế-xã hội
M&A	Merger & Acquisition	Sát nhập và Mua lại
NAFOSTED	National Foundation for Science and Technology Development	Quỹ Phát triển khoa học và công nghệ quốc gia
NATIF	National Technology Innovation Fund	Quỹ Đổi mới công nghệ quốc gia
R&D hoặc NC&PT	Research and Development	Nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ/hoặc Nghiên cứu và phát triển
NCS		Nghiên cứu sinh
NIS	National Innovation System	Hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia
NSNN		Ngân sách nhà nước
OCS	Office of Chief Scientist	Văn phòng nhà khoa học trưởng
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development	Tổ chức hợp tác và phát triển kinh tế
QP-AN		Quốc phòng-An ninh
SEZ	Special Economic Zone	Đặc khu kinh tế
SHTT		Sở hữu trí tuệ
TFP	Total Factor Productivity	Năng suất các yếu tố tổng hợp
USD	US Dollar	Đồng Đô la Mỹ
WEF	World Economic Forum	Diễn đàn kinh tế thế giới
WTO	World Trade Organization	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Chính sách thúc đẩy DN đầu tư cho khoa học và công nghệ theo hướng tiếp cận chuỗi cung ứng sản phẩm khoa học và công nghệ.....	31
Bảng 2.3. Khung phân tích cho luận án.....	35
Bảng 3.1. So sánh một số đặc điểm của Việt Nam với Hàn Quốc, Trung Quốc và Israel	45
Bảng 3.2. Một số chính sách ưu đãi thuế để thúc đẩy các hoạt động liên quan đến R&D của Hàn Quốc	75
Bảng 4.1. Nhân lực NC&PT qua các năm (người).....	108
Bảng 4.2. Nhân lực NC&PT theo khu vực thực hiện và chức năng năm 2017.	108
Bảng 4.3. Tổ chức NC&PT chia theo quy mô nhân lực năm 2017	109
Bảng 4.4. Tổ chức NC&PT theo vùng địa lý năm 2017.....	109
Bảng 4.5. Khảo sát DN về các chính sách thúc đẩy DN đầu tư cho KH-CN.	128
Bảng 4.6. Đề xuất của DN về các chính sách thúc đẩy DN đầu tư cho KH-CN .	129